

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

4. Vnde desumitur ratio generica, & differentiæ rerum, quæ constant genere, & differentia.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

nec esse prædicabilis vere de illis, absque possibilitate plurium specierum: ergo non posset habere rationem generis metaphysici aut logici.

Dices; quamvis repugnarent omnes species animalis præter humanam, ratio animalis reperiretur perfectissime in homine: sed ratio animalis est ratio generica: ergo saluaretur ratio generica absque possibilitate plurium specierum.

Respondeo distinguendo minorem: ratio animalis est de facto ratio generica ex suppositione possibilitatis plurium specierum, concedo; est ratio generica ex suppositione quod esset impossibilis illa pluralitas, nego minorem & consequentiam.

Aduertendum autem, quod si vera esset sententia Thomistarum dicentium rationem specificam, etiam ut vniuersalem, posse reperiri absque possibilitate plurium indiuiduorum, eodem modo rationem genericam posse conservari absque possibilitate plurium specierum: quia enim ratione posset dici quod natura specifica posset inesse & prædicari de multis, non obstante impossibilitate indiuiduorum, posset etiam natura generica inesse aptitudinaliter, & prædicari de multis speciebus, non obstante impossibilitate plurium specierum, nec disparitas est assignabilis.

CONCLUSIO IV.

50. Ad cognoscendam aliquam naturam esse genericam metaphysicè aut logicè, debent cognosci plures species esse possibiles, quibus inexistat; non tamen est necesse, ut vel actu existat vlla species eius, vel cognoscatur existere. Hæc est extra controuersiam, & patet prima pars, quia non potest cognosci animal verbi gratia, esse vniuersale aut logicè, aut metaphysicè, nisi quatenus cognoscitur, ut habens aptitudinem inexistendi pluribus speciebus, aut ut habens prædicabilitatem de illis: sed certum est non posse talem aptitudinem aut prædicabilitatem cognosci absque cognitione terminorum, quos respicit: sed respicit illa aptitudo & prædicabilitas plures species possibiles: ergo debent cognosci tales species possibiles; ut cognoscatur illa aptitudo & prædicabilitas.

*Probat*ur secunda pars: quia eo ipso quo haberet quis conceptum animalis, & conceptum hominis & bruti, quamvis nullum animal existeret, cognosceret naturam animalis esse aptam inexistere homini & bruto, & posset de illis prædicari: sed hoc sufficeret ad hoc, ut cognosceret illam naturam esse genericam: ergo ut cognoscat naturam aliquam esse genericam, non est necesse ut existat vlla species eius, aut ut cognoscatur existere.

CONCLUSIO V.

52. Requiritur cognitio plurium specierum, ut natura fiat vniuersalis logicè, intelligendo per naturam sic vniuersalem, naturam proxime prædicabilem de multis, si vero intelligeretur per naturam logicè vniuersalem naturam abstractam à singularibus, & ex se prædicabilis de multis speciebus, quamvis non proxime, non requireretur ad naturam logicè vniuersalem faciendam cognitio plurium specierum, aut vllius speciei. Hæc non potest esse in controuersia, & patet prima pars, quia nisi consideretur, ut inexistens pluribus speciebus, non potest esse proxime prædicabilis de illis.

*Probat*ur secunda pars, quia eo ipso quo consideraretur natura animalis, non considerata vlla eius specie, illa esset ex se prædicabilis de multis, licet non proxime, propter defectum considerationis eius in multis; & esset abstracta à speciebus, hoc est considerata absque consideratione specierum: ergo esset vniuersalis logicè in sensu conclusionis.

QUÆSTIO VI.

Vnde desumitur ratio generica, & differentia rerum quæ constant genere & differentia.

*53. Q*uia satis vulgare axioma est, præsertim inter Thomistas, quod ratio generica desumatur à materia, & differentia à forma in rebus constantibus materia & forma; placuit proponere hanc quæstionem: ut intelligatur quo sensu id possit esse verum.

Prima sententia est, in rebus corporeis genus desumi à materia prima, & differentiam à forma substantiali. Hanc tenent Thomistæ, sed non tamen eodem modo explicant, quomodo id sit verum; conuenientior autem explicatio, est, quam adducunt *Complutenses*, & *Iuanes à Sancto Thoma* hic, quod id sit verum non de ipsa materia prima sola secundum se considerata, sed de ea ut afficitur & informatur forma substantiali; quatenus est principium minus perfectæ operationis aut effectus: verbi gratia materia prima affecta anima rationali habet & posse sentire, & posse discurre, & ex his duobus effectibus perfectior est discursus quam sensatio; vnde si consideretur materia prima, ut affecta anima, quatenus est principium sensationis, ab ea ut sic, desumitur ratio generis, nimirum animalitas; si vero consideretur ut affecta anima, quatenus est principium discurrendi, ab ea ut sic desumitur ratio differentie, nimirum rationalitas. Concedunt autem hi authores rationes istas desumi proxime à tota entitate rei, sed dicunt remote eas desumi ex materia & forma modo explicato.

Communior sententia est, quam tenet *Doctor*, 1. dist. 3. & dist. 8. qu. 3. cum suis & recentioribus, genus non sumi à materia, nec differentiam à forma proprie loquendo.

54. Pro resolutione aduertendum est desumi genus & differentiam ab aliqua re, non esse aliud quam propterea rem habere tale prædicatum genericum, quia constat tali re, aut quia est talis res, aut propterea colligitur quod habeat tale prædicatum genericum aut differentiale, quia scitur habere talem entitatem physicam, aut consistere tali entitate physica; vnde si propterea homo habeat animalitatem, quia habet materiam aut corpus; aut si propterea colligitur habere animalitatem determinabilem per rationalitatem, quia scitur consistere materia aut corpore, sequitur manifeste quod genus hominis desumatur à materia aut corpore eius. Si vero non propterea habeat animalitatem, nec cognoscitur habere ipsam, genus non desumitur à materia. Loquor autem semper de genere, ut est quid contrahibile & determinabile per differentiam; & de differentia, ut est quid determinatiuum generis.

CONCLUSIO I.

55. Genus non desumitur, nec proxime, nec remote à materia prima sola. Hæc est *Doctoris* supra cum suis & recentioribus communiter, ac melioribus Thomistis: & probatur euidenter non solum quia reperitur ratio generis in pluribus rebus, quæ non constant materia, ut in Angelis, ac accidentibus quibuscumque; sed etiam quia si in ipsis rebus corporeis genus desumeretur à sola materia, omnes res corporeæ conuenirent in iisdem rationibus genericis: sed hoc est absurdum, cum certum sit lapidem non habere animalitatem nec vitam, quæ sunt rationes genericæ repertæ in solis viuentibus: ergo non desumitur gradus genericus, nec vniuersaliter, nec etiam in rebus corporeis à sola materia prima. Probat sequela maioris pro vltima parte, de qua sola posset dubitari, quia si animalitas verbi gratia desumeretur in homine aut animali quocumque à materia sola, aut proxime aut remote, tum verum esset quod propterea solummodo & præcise haberet animal quodcumque animalitatem, quia haberet materiam, aut quod propterea solummodo colligeretur habere animalitatem, quia cognosceretur habere materiam; sed si hoc esset verum, quodcumque corporeum constans materia deberet habere animalitatem, quia si materia sola esset causa cur vñ corporeum haberet animalitatem, aut cognosceretur eam habere, deberet colligi quod omne constans materia haberet animalitatem; & idem esset de cæteris rationibus genericis: ergo si in corporeis desumeretur genus à sola materia siue proxime siue remote, omnia corporea includentia materiam deberent conuenire in omnibus rationibus genericis.

56. Confirmatur, quia si materia sola aut proxime aut remote esset sola causa, cur homo haberet animalitatem, deberet

Secunda sententia.

Quid est, genus ac differentiam desumi ab aliqua re.

Genus non desumitur à materia prima sola.

debet in ceteris etiam rebus, in quibus includeretur, esse talis causa; nec enim potius deberet eam causare in homine quam in lapide, nisi quia aliquid aliud in homine concurreret, quod non reperiretur in lapide nec secundum aliquid simile: & hoc ipsum est signum efficax colligendi quod materia sola non causet etiam arguitue animalitatem.

Dices: esse susceptivum quantitatis potest assignari tanquam genus corporum sublunarium, in quo inter se conveniunt & distinguuntur à spiritualibus substantiis; sed hoc competit ipsis ratione solius materiae, maxime in sententia satis communi, quod quantitas subiectetur in sola materia prima, ergo genus potest desumi à sola materia.

Respondeo breviter, quidquid sit de maiori & minori, distinguendo consequens; aliquod genus, transeat; omne genus, nego: conclusio autem intendit quod omnes rationes genericæ etiam rerum corporearum non desumantur à sola materia prima, quidquid sit de aliqua ratione generica particulari.

*Probat*ur secundo conclusio, quia est evidens quod anima concurrat ad sensationem, & quod sensitiuitas principalius competat homini ratione animæ quam ratione materiae primæ: ergo gradus genericus animalitatis non desumitur vlllo modo à sola materia prima.

CONCLUSIO II.

57. *Genus non ita desumitur etiam partialiter à materia prima, etiam in rebus constantibus materia, quin posset aliquis cognoscere plures genericas rationes rerum corporearum, etiam ut tales, absque eo quod cognosceret illas res constare materia.* Hæc est conformis Doctore, & probatur evidenter, quia quamvis non sciremus hominem constare materia vlla ratione, potuissimus cognoscere ex operationibus ipsius quod esset quid sensitiuum & discursivum, & potuissimus cognoscere, quod conveniret cum aliis animalibus in sensitiuitate, & disconveniret ab ipsis in rationalitate; & ulterius potuissimus cognoscere quod sensitiuitas esset prædicatum ipsi commune cum aliis, & rationalitas prædicatum proprium, quo primo distingueretur ab illis aliis non minus, quam de facto cognoscimus: ergo potuissimus cognoscere quod sensitiuitas illa communis esset ratio generica, vel constitueret talem rationem, & quod rationalitas esset differentia hominis ab aliis, quibus non conveniret; & consequenter ratio generica non ita desumitur à materia, nec differentia à forma, quin possit aliquis cognoscere, aliquas rationes genericas, & aliquas differentias rerum, ut tales, absque cognitione vlla materia primæ.

CONCLUSIO III.

58. *Genus & differentia substantiarum materialium, per se inclusa & identificata ipsismet, desumuntur à materia & forma physica, & non à materia sola, nec à forma sola.* Hæc est Doctoris supra cum suis & recentioribus, nec in re dissentit Cöplutenus aut Ioannes à Sancto Thoma. *Probat*ur, quia materia & forma causant illas substantias, ita ut non essent tales substantiæ absque materia, & forma: ergo materia & forma sunt realiter causæ cur sint tales substantiæ, & consequenter sunt causæ cur sint in rerum natura prædicata essentialia istarum rerum identificata ipsis realiter: ergo genus & differentia, quæ sunt talia prædicata, desumuntur à materia & forma, & non à materia sola, nec à forma sola.

Dices: esse susceptivum quantitatis est prædicatum intrinsecum substantiæ constantis materia, & est vel differentia eius, vel genus; sed competit ipsi ratione solius materiae: ergo genus vel differentia sumitur à sola materia.

Respondeo negando minorem: sicut enim illæ substantiæ non haberent esse à sola materia, ita neque haberent etiam vlla prædicata sibi essentialia à sola materia.

Dices: eo ipso quo intelligerentur habere materiam, intelligerentur habere istam susceptivitatē: ergo materia sola est, à qua habent illam.

Respondeo, non posse intelligi quod habeant materiam in se inclusam, quin intelligatur etiam habere formam, & consequenter sola materia non est sufficiens ratio, cur intelligantur habere illam susceptivitatē.

CONCLUSIO IV.

59. *Univrsaliter loquendo genus cuiuscunque rei potest desumi ab operatione vel effectu magis communi, & differentia à minus communi operatione vel effectu.* Hæc in re debet esse extra controuersiam, & patet, quia possum colligere ex sensatione hominis, quæ est operatio ipsi communis cum bruto, quod habeat principium formale istius operationis, & quod in eo conveniat cum bruto; & ex eo quod videam hominem habere discursum, quæ est operatio minus communis quam sensatio, possum colligere quod habeat principium talis operationis, quod non competit bruto: ergo possum colligere quod illud principium commune sit genus hominis & bruti, & quod illud principium particulare homini sit differentia hominis & bruti. Similiter ex eo quod videam, quamcumque formam substantialem posse actuare materiam; possum colligere, quod ratio actuandi materiam sit communis ac generica respectu omnis formæ substantialis; & ex eo quod videam hanc formam particularem ita actuare materiam, ut cum ipsa faciat aliquod totum potens producere effectus, quibus similes nequit facere aliud totum constitutum per aliam formam; possum colligere quod illa forma particularis sit distincta rationis ab alia illa forma, & consequenter habere differentiam qua ab ipsa differat. Et hoc modo possum discurre de omnibus rebus siue substantialibus, siue accidentalibus, siue spiritualibus, siue materialibus completis, siue incompletis: ergo vera est conclusio.

60. *Quod si quæras, cur ergo communiter dicatur genus desumi à materia, & differentia à forma? Respondeo* ideo posse id dici, quia genus, quandoquidem habeat rationem perfectibilis, habet proportionem & similitudinem aliquam cum materia, quæ est perfectibilis per formam; & similiter quia differentia habet proportionem aliquam cum forma, quandoquidem utraque habeat rationem perfectiui. Posset etiam ille modus loquendi habere hunc sensum quod genus colligatur inesse rei ex eo, quod res possit concipi per modum materiae, hoc est perfectibilis, quia scilicet potest concipi ut principium operationis, aut effectus communis, & ut principium operationis, aut effectus particularis: & ut concipitur primo modo, potest dici esse in potentia ad seipsum ut conceptum secundo modo. Vnde quandoquidem cognoscatur habere rationem genericam ex eo quod concipiatur primo modo, potest dici quod ratio generica desumatur à materia, hoc est à re concepta per modum perfectibilis: & quia differentia colligitur inesse rei ex eo quod concipiatur secundo modo, propterea potest dici quod differentia sumatur à forma, hoc est à re concepta cum maiori perfectione quam concipiebatur inesse ipsi per primum conceptum.

Variis modis posset explicari illud dictum, sed res ipsa constat ex conclusionibus, nec ad rationem generis cognoscendam requiritur maior explicatio istius dicti, quam iam præmissa.

QVÆSTIO V.

Quomodo genus respicit sua inferiora.

61. *Vo sunt inferiora generis, de quibus quæritur, nimirum species, quæ sub ipso immediate continentur, & ad quas contrahitur per differentias constitutivas illarum specierum; & indiuidua contenta sub illis speciebus.*

CONCLUSIO I.

Genus ita respicit species & indiuidua, ut de ipsis vere predicari possit in quid. Hæc est certa apud omnes, & patet, quia non solum possumus dicere quod homo sit animal, sed etiam quod Petrus sit animal, & sic dicendo bene responderemus quærenti, quid sit homo, aut quid sit Petrus.

Confirmatur, quia vere genus reperitur in specie & etiā in indiuiduo, ergo vere potest predicari de vtriusque.

Confirmatur

Genus desumitur ab operatione magis communi & differentia à minus communi.

Quo sensu genus desumitur à materia & differentia à forma.

Genus & differentia substantiarum materialium desumuntur à materia & forma.

Genus potest predicari de speciebus & indiuiduis in quid.